

sponte fidem deserit: quando vel latrocinis, vel perjuriis, vel fornicationibus, vel veneficiis, aliisque hujus mundi sceleribus, se infideli similem reddit.

Justus autem quasi leo confidens, absque terrore erit. Propter peccata terre multi principes ejus, & propter hominis sapientiam & horum scientiam qua dicuntur, vita dulcis longior erit. Vir pauper calumniis pauperes, similis est imbrī vehementi in qua paratur fames. Qui derelinquunt legem, laudant impium: qui custodiunt, succeduntur contra eum. In occursum bestiarum idcirco leo non trepidat: quia prævalere se omnibus non ignorat. Unde viri justī securitas leoni recte comparatur: quia contra se cum quolibet insurgere suspicit, ad mentis suæ confidentiam redit, & scit quia cunctos adversantes superat, quia illum solum diligit, quem invitus nullo modo amittit.

Virī mali non cogitant judicium: qui autem requirunt Dominum, animadvertunt omnia. Melior est pauper ambulans in simplicitate sua, quam dives in pravis itineribus. Qui custodit legem, filius sapiens est: qui autem peritit concessiones, confundit patrem suum. Qui concervat divitias usuris & fenore liberali, in pauperes congregat eas. Qui declinat aurem suam ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. Omnia animadvertunt electi: hoc est, & futurum esse discrimen universalis judicii, & quibus operibus requies, quibus poena retribuatur aeterna.

Qui decipit justos in via mala, in interitu suo corruet, & simplices possidebunt bona ejus. Sapiens sibi videtur vir dives, pauper autem prudens scrutabitur eum. Qui per doctrinam hereticam decipit amatores justitiæ ut à veritate deviant, ipse quidem pro malis suis poenam quam meretur, incurrit: bona autem si qua gerebat, vel utilia scribendo, vel continenter vivendo, aliis in adiutorium cedunt, eis nimirum qui hæc legentes sive audientes, exempla sibi salutis etiam ab eo quem perisse norunt, assumunt.

In exultatione justorum multa gloria est: Quia videlicet non de presentibus divitiis, sed de æternis in futuro bonis exultant: non de rebus mundi que vident, sed de creatore mundi, cujus visionem sperant, letantur, dicente psalmodographo: Letamini in Domino, & exultate justī. Vel certe in exultatione justorum multa sit gloria: quia quoties electos in hac vita pro eventibus Ecclesiæ prosperis exultare contigerit, multa Domino gloria ex plurimorum fide, ac piis operibus datur.

Regnantibus impiis, ruina hominum. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Sicut multi gloriam Deo dare incipiunt, cum justos in profectu virtutum gaudere conspiciunt, ita quoties reprobi regnum tenent, multos suæ perfidiæ complices exhibent. Quod & de paganis & hereticis, & de malis Catholicis rectè potest accipi.

Beatus homo qui semper est pavidus: qui verò mentis est dure corruet in malum. Sequentis ira judicii, tanto tunc districtior portabitur, quanto nunc inter culpas minimè timetur. Unde alibi scriptum est: In die bonorum ne immemor sis malorum, & in die malorum ne inmemor sis bonorum. Sic ergo utraque jungenda sunt, ut unum semper ex altero fulciatur.

Leo rugiens, & ursus esuriens, princeps impius super populum pauperem. Dux indigens prudentia, multos opprimit per calumniam: qui autem odit avaritiam, longi fient dies ejus. Et de principibus paganis, & de hereticis potest intelligi, qui populi pauperis, id est, sanctæ Ecclesiæ, vel patientiam, vel sapientiam, ferina sæpe sævitia tentant.

Homines qui calumniatur anima sanguinem, si usque ad limum suserit, nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter, salvus erit: qui perverfis graditur viis, concidet semel. Qui operatur terram suam, saturabitur panibus, qui autem seltatur otium, replebitur egestate. Vir fidelis multum laudabitur: qui autem festinat ditari, non erit innocens. Qui cognoscit in judicio faciem, non bene facit: iste & pro buccella panis deserit veritatem. Sive terram agri, sive terram corpulculi qui exercet, saturabitur, ille frumento, ille virgultibus: qui utraque spernit, replebitur egestate.

Vir qui festinat ditari & aliis invidet, ignorat quod egestas superveniat ei. Qui corripit hominem, gratiam postea inveniet apud eum, magis quam ille qui per lingue blandimenta decipit. Qui subtrahit aliquid à patre suo & à matre, & dicit hoc non esse peccatum, participes homicidæ est. Qui se

jalet & dilatat, jurgia concitat: qui verò sperat in Domino, salvabitur. Qui confidit in corde suo, stultus est: qui autem graditur sapiens, ipse laudabitur. Qui dat pauperi, non indigebit: qui despicit deprecantem, sustinebit penuriam. Profecto enim qui augere opes ambit, & peccatum negligit, more avium captus, cum escam terrenarum rerum avidus inspicit, cum qualibet presentis mundi bona desiderat: & quæ de futuro damna patiatur, ignorat.

Cum surrexerint impij abscondentur homines: cum illi perierint, multiplicabuntur justī. Viri qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei superveniet interitus, & eum sanitas non sequetur. In multiplicatione justorum letabitur vulgus: cum impij sumperint principatum, gemet populus. Vir qui amat sapientiam, lætificat patrem suum: qui autem nutrit sortum, perdet substantiam. Rex justus eriget terram, vir avarus destruet eam. Eos homines justos appellat, qui videlicet justum statutumque à Domino humane conditionis ordinem servant. Unde in libro beati Job, de penitente quolibet perverfo dicitur: Respiciet eos qui naturam humane creationis rectè custodiunt, & se peccando jumentis assimilatos esse cognoscunt. Patet ergo lenius: quia fervente impiorum persecutione, abscondentur sæpe fideles, vel non ausi, vel non permisi ad publicum procedere, dicente Domino: Si vos persecuti fuerint in civitate ista, fugite ad aliam. Ubi autem perditis autoribus persecutio cessaverit, augstior post pressuras fidelium gloria clarescit. Sed & infidelium plurimi visa infidelitatis damnatione, fidei gratiam suscipient, juxta id quod scriptum est: Pestilente flagellato, sapientior erit parvulus.

Caput XXIX.

HOMO qui blandis fctisque sermonibus loquitur amico suo, recte expandit gressibus ejus. Qui fctis sermonibus proximum laudat, illi quidem parat insidias, quibus periculum incauti operis aut verbi securior factus incidat. Sed vix deamus utrum retia fraudulenta eum cujus gressibus expanduntur, an potius illum à quo expanduntur, involvant. Sequitur:

Peccantem virum iniquum involvet laqueus, & justus laudabitur atque gaudet. Novit justus causam pauperum, impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant civitatem, sapientes verò avertunt furorem. Non ergo iusto laqueus peccantium, etiam si corporaliter perimat, nocet: ipsos autem reprobos insidiæ quas proximis parant, in perpetuum damnant, gaudentibus justis, ac rectum conditoris judicium laudantibus, vel de sua ereptione, vel de perditione pravorum. Denique clausulam prioris versiculi antiqua editio manifestè posuit: Retia circumdat suis pedibus. Ex ambiguo enim Græco quod est πειλάταις utrumque interpretari potest. Nam qui fodit foveam proximo suo, incidit in eam ipse, ut alibi dictum est.

Vir sapiens si cum stulto contenderit, sive irascatur, sive rideat, non inveniet requiem. Viri sanguinum oderunt simplicem, justī autem quarunt animam ejus. Doctor sapiens si cum infideli & contumace contenderit, sive tormenta reproborum, sive gaudia narret bonorum, frustra erga insensatum laborat. Sive lamenta penitentia suadeat, seu bona operationis quæ sint præmia dicat: non auditur à stulto. Hinc & Apostoli Judæis dicebant: Lamentavimus vobis, & non planxistis: cecimus vobis, & non fastidistis.

Totum spiritum suum proferit stultus. Impatients impellente agitur, ut totus foras spiritus proferatur. Quem idcirco citius perturbatio ejicit: quia nulla interius disciplina sapientia circumcludit.

Sapiens autem differt & reservat in posterum. Princeps qui libenter audit verba mendacii, omnes ministros habet impios. Læsus enim in præsens, se ulcisci non desiderat, quia etiam tolerans parci optat, sed tamen vindicari omnia extremo judicio non ignorat. Hunc locum antiqua translatio sic habet: Totam iram suam proferit impius, sapiens autem dispensat per partes: quia nimirum stultus ad ultionem sui, iræ perturbatione succenditur: sapiens autem paulatim eam maturitate consilii ac moderationis extenuat & expellit.

Pauper & creditor obviaverunt sibi, utriusque illuminator est Dominus. Pauper est humilis verbi Dei auditor: cre-

ditor autem, qui ei verbi ejusdem pecuniam prædicando committit. Qui obviat sibi, cum in unam tandemque pietatis gratiam conveniunt. Et utriusque illuminator est Dominus, quia neque ille sine divinæ munere pietatis prædicare, nec ille potuit credere. Veridica namque manet veritatis sententia, quæ dicit: Quia sine me nihil potestis facere.

Rex qui judicat pauperes in veritate, thronus ejus in æternum firmabitur. Et psalmista de Christo rego: Sedes tua Deus in sæculum sæculi, virga æquitatis, virga regni tui.

Virga atque correctio tribuit sapientiam: puer autem qui dimittit voluntati suæ, confundet matrem suam. In multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera, & justī ruinas eorum videbunt. Erudi filium tuum, & refrigerabis te, & dabit delicias anime tuæ. De hac virga Apostolus ad Corinthios ait: An vultis in virga veniam ad vos, an in spiritu mansuetudinis? Puer namque quem frequentissimè corripimus & eruditum admonet, populus Dei est, qui si non assiduis monitis & increpationibus sacerdotum fuerit castigatus, confusionem generat Ecclesiæ: detrahentibus his qui foris sunt religioni fidei Christianæ. Unde rectè subjungitur:

Cum propheta defecerit, dissipabitur populus: qui verò custodit legem, beatus est. Quia nimirum cum cellaverit sacerdotalis eruditio, solvetur continuo disciplina divinæ legis: qua populus ad beatitudinis præmia peringere debuerat.

Servus verbis non potest erudiri: quia quod dicit intelligit, & respondere contemnit. Servus, qui videlicet peccator, rectè quidem intelligens, sed in opere veritatis absque flagelli disciplina respondere contemnit. De talibus ait veritas: Servus sciens voluntatem Domini sui & non faciens, dignè plagis vapulabit multis.

Vidisti hominem velocem ad loquendum? Stultitia magis speranda est, quam illius correctio. Grave quidem vitium stultitiæ, sed non levis est verborum. Nam sæpe contingit ut idiota aliquis & ipsarum quoque necius literatur, citius verba salutariter correctionis accipiat, quam is qui affluentia præditus sermonis, magis sua, quæ novit, vel quæ se nosse autumat, jactanter proferre, quam dicta sapientium audire contendit.

Qui delicatè à pueritia nutrit servum suum, postea sentiet illum contumacem. Qui delicatè à pueritia nutrit corpus suum, quod animo debuerat subjugare, is ubi ad annos adolescentiæ pervenerit, lasciviosum hoc & indomabilem sentiet. Hunc versiculum alia translatio pulchrè habet: Qui deliciae à pueritia, servus erit, novissimè autem contristabitur. Namque sero malorum penitet, qui se meminit noluisse in tenera ad hoc ætate à suis voluptatibus ad regulam continere prudentium.

Vir iracundus provocat rixas, & qui ad indignandum facilis est, erit ad peccata proclivior. Superbum sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria. Janua vitiorum omnium, iracundia est: qua clausa, virtutibus intrinsecus dabitur quies, aperta verò ad omne facinus armabitur animus.

Qui cum fure participat, odit animam suam: adjurantem audit, & non indicat. Auditorem suum sapientia non solum à peccatis abstinere, sed & à peccantium se contubernio docet cohibere, ne forte à districto iudice mereatur audire: si videbas furem simul currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas. Non enim fur solummodo, sed etiam ille reus tenetur, qui conscius furti, quærenti possessorem pecuniam qui perdidit, non vult indicare cum valet. Verùm ne quis causetur metu se personæ potentioris, neque à furum consortio separari, neque prodece posse quod novit, aptè subditur:

Qui timer hominem, cito corruet: qui sperat in Domino, sublevari. Multi requirunt faciem principis, & judicium à Domino egredietur singulorum. Abominantur justī virum impium, & abominantur impij eos qui in recta sunt via. Verbum custodiens filius, extra perditionem erit. Cui congruit illud Evangelicum: nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere.

Caput XXX.

VERBA congregantis, filii vomentis. Huculque Parabola Salomonis, quas transtulerunt viri Ezechiae Re-

gis Juda. Hinc rursum verba Salomonis, ab ipso quod Græcè βάρβαρος dicitur, nunc interpretato in Latinum nomine illo, congregans appellatur: Ecclesia enim congregatio vocatur.

Viso quam locutus est vir cum quo est Deus, & qui Deo secum morante confortatus ait: Visio, inquit, quam locutus est vir: quia quod vidit apud Deum secretiora contemplantando, patefecit hominibus foras loquendo. Quisquis enim Dei spiritu confortatur, hæc quæ sequuntur humiliter corde profatur.

Stultissimus sum virorum: & sapientia hominum non est mecum. Filii enim sæculi hujus, prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt, & Apostolus: Si quis, inquit, videtur sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, ut sit sapiens. Et ipse de se suisque similibus, in quibus est Deus: Nos autem prædicamus Christum crucifixum, Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam.

Non didici sapientiam, & novi sanctorum scientiam. Non didicit Salomon ab homine sapientiam, sed Deo gratis offerente percepit, ut sanctorum scientiam nosset. Sed & Apostolus qui ait: Nos stulti propter Christum, ipse iterum dicit: Sapientiam autem loquimur inter perfectos. Sapientiam verò non hujus sæculi, neque principium hujus sæculi qui destruantur.

Quis ascendit in cælum, atque descendit? Hæc est sanctorum scientia, quæ à sapientibus sæculi stultitia putatur; quia videlicet Dei filius in assumpta carne, post mortem & resurrectionem suam ascendit in cælum, ac nostræ resurrectionis tempore descensurus est de cælo ad judicandos vivos & mortuos.

Quis continuit spiritum in manibus suis? Omnis spiritus & humanus & angelicus, & animalium & procellarum ne deficiat, Dei potentia continetur.

Quis colligavit aquas quasi in vestimento? De ipso etiam psalmista: Congregans sicut in utre aquas maris.

Quis suscitavit omnes terminos terra. Terminos terræ à torpore infidelitatis, velut à somno ad credendum in se suscitavit. Et nunc omnia quæ per orbem vivunt & crescunt, homines, animantia, germina, Dominus ut sua quæque vita subsistant, excitat: & in die judicii cunctum à quatuor ventis cæli genus humanum à morte suscitabit.

Quod nomen est ejus, & quod nomen filii ejus si nosti? De Dei Patris & Filii nomine dicit: cujus mysterium secularis sapientia naturaliter scire non potest, quamvis unum esse Deum qui omnia fecerit, per ea quæ mirabiliter facta videri, intelligere potest. Si nosti, inquit, subauditur, tu qui de tua re jactas sapientia, nostræ fidei mysteria, stultitiam nuncupare præsumis?

Omnis sermo Dei ignitus, clypeus est sperantibus in se. Hæc & tota Christi Ecclesia novit, & illi maxime sentiunt, qui Deo secum morante, terrenæ sapientiæ fastium contemnant: quia nimirum omnis sermo divinæ autoritatis, corda electorum & igne charitatis accendit, & scientia veritatis illustrat, & vitiorum sordes, si quas in eis invenerit, consumit, & ab hostium insidiis, sperantes in se, cunctisque defendit adversis. Verùm solertius intuendum: quia proprietatem Græci sermonis, quod est πειραισμός, Latina translatio uno verbo non explicat. Unde aliquando ignitum, aliquando igne examinatum transfertur, ut: Ignitum eloquium tuum vehementer. Et argentum igne examinatum, quod utrumque in Græco uno verbo dicitur πειραισμός. Et quod huic Salomonis sententiæ simillimum sonat: Eloquia Domini igne examinata, id est, πειραισμός, ergo, protector est omnium sperantium in se, πειραισμός, ergo significat, quod tanquam conflatum igne purgatum sit. Sicut enim quæcumque metalla igne conflata, sordem in se alienam atque inutilem non continent, totum quicquid in his residet, verum & perfectum, & omni vitiorum sorde purgatum est, ita eloquium Dei æternorum in se bonorum fidem testans. Hinc illud est Domini: Iota unum aut unus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant. Vera enim omnia sunt, & extra omnem ambiguitatem, superflua inanitatis ignita.

Ne addas quicquam verbis illius, & arguas inveniarisque mendax. Non corruptus eloquia sanctorum Scripturarum, quod quidam hæretici ne his convincerentur, fecisse noscuntur.

Duo rogavi te, ne deneges mihi antequam moriar. Vanitatem & verba mendacia longè fac à me. Mendacitatem &

divitias ne dederis mihi: tribus tantum vultui meo necessaria, ne forte satiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus? aut egestate compulsus furer, & perjurem nomen Domini mei. Hæc adhuc vir cum quo est Deus, sermonis ejus igne radiatus, ad ipsum Dominum conversa voce profatur, oblectans ne vanitatem sæculi unquam vel verba mendacia, veritati cælestium præponat scripturarum: nec rursum vel copia vel inopia transeuntium rerum, in oblivione decidat æternorum.

Ne tradas servum ad Dominum suum, ne forte maledicat tibi & corruias. Omnis qui facit peccatum, servus est peccati. Hunc servum ille Domino suo tradit, qui quemlibet delinquentem, & à pravis actionibus se convertere volentem, sua exhortatione, vel exemplo pravæ actionis ad id quod renunciaverat, redire suadet, quod plerique sacerdotes pravi in Ecclesia facere consueverunt.

Generatio que patri suo maledicit, & matri sue non benedicit. Cùm superius puritatem sibi vite à Domino dari peteret, convertens subito intuitum ad contemplandam pravorum nequitiam: quantis hæc sit involuta miseris, quam longe à veritate distet, insinuat. Est, inquam, generatio nefandorum, quæ & si bona quælibet agit, perdit hæc in eo quod honorem parentibus non desert.

Generatio que sibi munda videtur, & tamen non est nota à sordibus suis. De hac generatione loquitur psalmista: Quoniam Deus dissipat ossa hominum sibi placentium.

Generatio cujus excelsi sunt oculi & palpebra ejus in alta stræctæ. Hujus consortium generationis vitabat psalmista, cùm dicebat: Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, &c.

Generatio que pro dentibus gladios habet, & mandat molaribus suis. De hac psalmista Filii hominum, dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum machæra acuta.

Ut comedat inopes de terra, & pauperes ex hominibus. Ad hoc linguam armant persecutores Ecclesiæ, ut innocentes Christi, & humiles trucident. Quod si diligenter considerate volueris, invenies has generationes, congregationes esse nequissimas Judæorum & hæreticorum. Judæorum ergo generatio patri suo maledixit, illi videlicet qui ait: Filius meus primogenitus Israel: quando filium ejus venientem in carne negavit. Et matri suæ non benedixit, synagogæ videlicet, cujus fidei pristinæ quam in patribus ac Prophetis de Christo habuerat, detraxit. Novatianorum generatio munda sibi videtur, dicens se penitentia opus non habere: & tamen non potest munda esse à sordibus peccatorum, quæ fontem penitentia peccantibus veniam negando præcludit. Item generatio Arianorum excelsos habet oculos, & palpebras super Deum erectas, inquirens quid sit antea, & dicens: si natus est, fuit tempus quando non fuit filius: vel quæ est Spiritus sancti potestas, æqualis an inæqualis? Item generatio quæ pro dentibus gladios habet: illa est congregatio pravorum, quæ suam perditionem etiam aliis intimare satagit, & sicut corpora solent gladiis sterni: ita animas audientium veneno pravæ allocationis morti perpetuæ subigere contendit.

Sanguisuga due sunt filia dicentes: Affer, affer. Sanguisuga, diabolus est qui sibi peccandi, ac peccata suadendi incessanter accenditur. Huic due sunt filia, quia due specialiter humani generis illecebræ. Hunc antiqui hostis imitantur ardorem, luxuria videlicet & philargyria. Nam & luxuriæ quò liberius frena laxantur, eò noxius delectatur. Et sicut quidam ait poetarum: Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit.

Tria sunt insatiabilia, & quartum quod nunquam dicit, sufficit: Infernus, & os vulvæ, & terra que non satiatur aqua: ignis verò non dicit, sufficit. Infernus nunquam redundat: meretrix similiter habet, ejus corpus non satiatur deliciis: & avarus nunquam dicit, sufficit. Quidam infernum interpretantur diabolum, quia insatiabilis sit de seductione humana. Os vulvæ, & terra quæ non satiatur aqua, ut supra: & ignem qui non dicit, sufficit, incendium gehennæ, quod nunquam desinat, sed eos qui peccatis finem ponere noluerunt, infinito ardore comburat.

Oculum qui subannat patrem, & despiciit partum matris sue, effodiant eum corvi de torrentibus, & comedant eum filii aquilæ. Perverti dum divina judicia reprehendunt, subannant patrem: & quilibet hæretici dum prædicationem sanctæ Ecclesiæ deridendo contemnunt, partum matris despiciunt: quia de ipsa exeunt, qui contra ipsam loquuntur. Ex nobis exierunt, inquit, sed non erant ex nobis. Quorum intentionem dum prædicatores Catholici de scripturarum divinarum fluentes procedentes increpando revincunt: quasi oculum nefandum corvi de torrentibus effodiunt, & filii aquilæ comedunt. Corvi etenim vocantur doctores sancti: quia per humilitatis gratiam, peccati in se nigredinem consentunt. Filii autem aquilæ: quia per gratiam ejus sunt renati, qui in habitu assumptæ humanitatis, ad cælestia transvolant. Unde & alibi filii sponsi appellantur.

Tria sunt difficilia mihi, & quartum quod penitus ignoro. Viam aquilæ in celo, viam colubri super petram, viam navis in medio mari, & viam viri in adolescentia. Quartum ad historiam ita est, ut scriptum est: sed quia per Parabolas loquitur: Via aquilæ in celo difficile invenitur: hoc est, subtilitas inimici, quæ circa cælestium virorum corda volitat, magno cum labore deprehenditur. Similiter & via colubri super petram: id est, astutia hostis venenati, insidiari non desinit eis quos in petra fidei fundatos esse conspicit. Necnon & via navis in medio maris: hoc est, via iniquitatis, quæ per amaras sæculi hujus undas, immundorum spirituum fluctibus agitata, tanta sublimitate discurrit, ut vel vix, vel nullatenus ejus possit iter deprehendi. Nam quod aquila malignum hostem significet, testatur Propheta qui ait: Velociores fuerunt persecutores nostri faciis cæli: id est, homines qui nos persecuti sunt, tam sævi fuerunt, ut ipsi demonibus crudeliores esse viderentur. Quod coluber diabolum sæpe insinuat, & in primi hominis transgressione probatum est, & cùm vir sapiens aiebat: Quasi à facie colubri fuge peccatum. Navis quoque quod levitatem designet eorum qui circumferuntur omni vento doctrinæ, demonstrat Propheta, qui ait: Et Chaldæos in navibus suis gloriantes, hoc est, immundos spiritus de fragilitate, atque instabilitate mentis humanæ sese extollentes, & de illius ruina quasi victores latantes. Sicut ergo illa tam callida sunt, ut inveniri nequeant: sic adolescens qui viam veritatis deserit, difficile est cogitatu, quo se per omnes horas, & in quot cogitantia vecors vaga mente declinet.

Talis est via mulieris adulteræ, que comedit & regit os suum, & dicit: Non sum operata malum. Per tria movetur terra, & quartum non potest sustinere. Per forvum cum regnaverit, per stultum cum saturatus fuerit cibo, & per odiosam mulierem cum in matrimonio fuerit assumpta, & per ancillam cum fuerit heres domine sue. Adultera quoque mens in similitudinem eorum quæ commemoravit superius, instabilis semper & vaga est, quæ ubi admittit turpitudinis suæ cæclare potuerit, negat se aliquid patrassè facinoris.

Quatuor sunt minima terre, & ipsa sunt sapientiora sapientibus. Minores videntur in terra sæpe justis quam reprobi, id est, humiliores, & huic mundo abjectiores: sed tamen sapientiores sunt sapientibus mundi: in eo quod æterna & cælestia bona sapiunt, ac pro his appetendis quæ illi non norunt, adversa quæque sæculi fortiter pati desiderant.

Formica populus infirmus, qui idem præparat in messe cibum sibi. Et Ecclesiæ populus, ut fortitudinem mentis custodiat, infirmum se temporaliter adversariis sævientibus ostendit, Domino per Evangelium dicente: Ego autem dico vobis non resistere malo: sed si quis te percussit in dexteram maxillam, tu præbe illi & alteram. Qui in hac vita præparat sibi fructus bonorum operum, quibus vitam mereatur habere perennem.

Lepusculus plebs invalida, que collocat in petra cubile suum. Et hic plebem Ecclesiæ designat, quæ invalida dicitur: vel quia, ut supra diximus, suas injurias ulcisci ipsa non quaerit, vel quia suis viribus nil fidere, sed in auxilio redemptoris sui salutem sperare didicit, & hoc est illam cubile in petra collocare: cujus præsidio adversos viter incurtus, Domino dicente cum psalmista: Esto mihi in lapidem fortissimum, & in domum munitam, ut salves me: quia petra mea & munio mea tu es. Pro lepusculo, antiqua translatio cherogylium posuit. Est autem animal non majus herico, habens similitudinem muris & ursi, cujus in Palestinæ regionibus magna est abundantia: semperque in cavernis petrarum & terræ foveis habitare consuevit. Notandum quoque quod in psalmo ubi nos canimus: Petra refugium herinacis, in quibusdam codicibus, leporibus: in quibusdam cherogylium invenitur. Sed & in hac Salomonis sententia, quædam exemplaria pro lepusculo, herinacium habent. Nam & in libro Hebræorum nominum invenimus idem verbum Hebræum

SAPHAN in Jeremia, & cherogylium, & leporem, & hericum à sancto Hieronymo interpretatum.

Regem locusta non habet, & egreditur universa per turmas suas. Locustam quidam gentium plebem interpretantur, quæ quondam sine rege, id est, sine Christo, sine Propheta, sine doctore existens, nunc in unitatem fidei congregata, ad spirituales pugnam contra diabolum præparatur. Potest autem in locusta, anachoretarum concors unitas accipi, quæ cùm homine præceptore nullo in suis latibus regatur, infatigabili tamen instantia, in suis quæque locis Christo militare, & malè pullulantia carnalium voluptatum germina consuevit absumere.

Stellio manibus nititur, & moratur in adibus regis. Stellio qui manibus nititur, quia nimirum alas quibus feratur non habet, & moratur in adibus regis, illorum significat humilitatem, qui cùm non sint juxta naturam ingeniosi, solertia tamen industria suæ, vel ad divinarum notitiam scripturarum, vel ad virtutum gratiam, quibus ingressum regni cælestis mereantur, attingunt. Plerumque etenim aves quas ad volandum penna sublevat, in vepribus resident: & stellio qui ad volatum pennas non habet, nitens manibus, regni ædificum tenet: quia nimirum sæpe ingeniosi quique dum per negligentiam torpent, in pravis actibus remanent, & simplices quos ingenii penna non adjuvat, ad obtinenda æterni regni mœnia, virtus operationis levat.

Tria sunt qua bene gradiuntur, & quartum quod incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarum, ad nullius pavebit occursum. Gallus succinctus lumbos: & aries, nec est rex qui resistat ei. Ipse hoc loco leo ponitur, de quo scriptum est: Vicit leo de tribu Juda. Qui fortissimus bestiarum dicitur: quia in illo hoc quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. Qui ad nullius pavebit occursum. Dicit enim: Venit princeps hujus mundi, & in me non habet quicquam. Gallus succinctus lumbos: id est, prædicatores sancti inter hujus noctis tenebras, verum mane nuntiantes, qui succincti lumbis sunt: quia à membris suis luxuriæ fluxa resingunt. Et aries nec est rex qui resistat ei. Quem alium hoc loco arietem accipimus, nisi primum intra Ecclesiam ordinem sacerdotum? De quibus scriptum est: Afferre Domino filios arietum. Qui per exempla sua gradientem populum quasi subsequenter ovium gregem trahunt. Quibus spiritualiter recteque viventibus, nullus rex sufficit omnino resistere, quia quilibet persecutor obviat, intentionem eorum non valet præpedire. Et quia post hæc etiam antichristus apparebit, hoc quartum subdidit, dicens:

Et qui stultus apparuerit, postquam elevatus est in sublime: si enim intellexerit, ori imposuisset manum. Ipse quippe in sublime elevabitur, cùm Deum se esse mentietur, sed erectus in sublime, stultus apparebit: quia in ipsa elevatione sua per adventum veri judicis deficiet. Quod si intellexerit, ori imposuisset manum: id est, si supplicium stum cùm superbie exorsus est prævidisset, bene aliquando conditus in tanta jastrationem superbie non fuisset elevatus. De quo nequaquam moveat quod superius dictum est: quartum quod incedit feliciter. Tria quippe incedere bene dixit, & quartum feliciter. Non enim omne quod feliciter, bene: neque in hac vita omne quod bene, feliciter. Nam leo, gallus, & aries, bene incedunt, sed non feliciter: quia persecutionum bella patiuntur. Quartum verò feliciter & non bene incedit: quia in fallacia sua antichristus graditur, sed juxta breve tempus vitæ præsentis, ipsa illi fallacia prosperatur.

Qui autem premis fortiter ubera ad eliciendum lac, exprimit butyrum. Et qui vehementer emulget, elicit sanguinem. Utera fortiter premimus, cùm verba sacri eloquii subtili intellectu pensamus. Qua pressione dum lac quarimus, butyrum invenimus: quia dum nutrire vel tenui intellectu quarimus, ubertate internæ pinguedinis unguimur. Quod nec nimie nec semper agendum est, ne dum lac quaritur ab uberibus, sanguis sequatur: quia dum verba sacri eloquii plus quam debent discutuntur, in carnalem intellectum cadunt. Sanguinem enim elicit, qui vehementer emulget: quia carnale efficitur hoc quod ex nimia spiritus discussione sentitur.

Et qui provocat iras, producit discordias. Quid præcedente Parabola juxta litteram significat, aperit: quia qui modesto sermone proximum allocutus, gratum accipit responsum, quasi de uberibus in quibus lac quarebat, butyrum exprimit. At qui inepto verbo iram discordiamque fra-

terno ex corde provocat, quasi ultra modum emulgens ubera, sanguinem pro lacte reperit.

Caput XXXI.

VERBA Lamuelis Regis, Visio qua eruditur eum mater sua. Lamuel interpretatur in quo Deus, & ipse est de quo supra eodem nomine in Latinum verso dicitur: Visio quam locutus est vir cum quo est Deus. Mater autem quæ hanc eum visionem edocuit: non alia melius quam divina gratia intelligitur, quæ illum in corde invisibiliter eruditur intellectu sapientiæ, quam foris hominibus ipse ministraret. Quavis & ipsa carnalis mater Salomonis, hæc eum parvulum docuisse rectè possit intelligi, quæ quidem ipse quia sapienter dicta cognovit, operi Parabolarum suarum inferere voluit. Et ideo rectè postquam dictum est in titulo, Verba Lamuelis Regis: additum est continuò, Visio qua eruditur eum mater sua: quia cùm in regnum unctus spiritum sapientiæ perceperit, vidit in eodem spiritu quam prudenter se mater bona docuerit.

Quid dilecte mi: quid dilecte uteri mei? Subaudias: quid tibi dicam fili, qui de utero meo natus, electus es in regno meo?

Quid dilecte votorum meorum? Id est qui electus es in hoc quod tota devotione desiderabam.

Ne dederis mulieribus substantiam tuam. Patet literæ sensus. Sed & virtutum nostrarum substantias corruptionibus vitiorum contaminare prohibemur.

Et divitias tuas ad delendos reges. Divitias suas dat ad delendos reges, qui terrenis deliciis hominum corda corrumpit, ne cælestia bona requirant, in quibus perpetuò possint regnare cum Domino. Delentur enim reges per divitias, quando summi regis corpori adunati per fidem: nihilominus per illecebræ sæculi merentur eradicari de terra viventium.

Noli regibus, ô Lamuel, noli regibus dare vinum. Et hæc sequentia patent juxta litteram. Allegoricè autem præcipit, ne vino in quo est luxuria, inebrientur mentes fidelium, qui sunt membra regis æterni.

Quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas. Nihil de secretis cælestibus cogitatur ubi regnat voluptas carnalis, sed ea tantum carnales quæ sunt visibilia scrutantur.

Ne forte bibas & obliviscatur judiciorum: & muret causam filiorum pauperis. Ne terrenis deebriatus illecebris, obliviscatur pauperum Christi, qui & ipse pauper factus est pro nobis.

Date sceram mœrentibus: & vinum his quæ amaro sunt animo. Bibant & obliviscantur egestatis suæ: & doloris sui non recordentur amplius. Sceram & vinum hoc loco, supernam divinæ sapientiæ consolationem dicit: quæ illis est exhibenda cordibus, quæ in infimis consolari refugium: & quicquid occurrit in præsentia, amaro suscipiunt animo: solis quæ nondum vident gaudiis cælestibus tota mente inhaerent, juxta eum qui dixit: Negavit consolari anima mea: memor fui Dei & delectatus sum. Item date sceram mœrentibus, & vinum bibere his qui amaro sunt animo &c. His qui pro penitentiæ actuum pristinorum mœreore atque tristitia depriuntur, spiritualis scientiæ jucunditatem, velut vinum quod lætificat cor hominis affluenter infundite, eosque salutaris verbi crapula refovete: ne forte jugitate mœroris de illi desperatione demeriti, abundantiore tristitia absorbeantur qui ejusmodi sunt.

Aperi os tuum muto: & causis omnium filiorum qui pertransiunt. Pro causa pauperum qui per se eloqui in judicio non valent, ipse loqui memento: & eos defendere curato, qui patriæ cælestis intuitu, hujus vitæ viam oculos transire satagunt. Aliter: Os aperire muto præcipit, populo scilicet gentium fidei verbum prædicare, qui divina eloquia prius personare nesciebat: & non tantum Judæis, sed & cunctis per orbem nationibus curam salutis impendere.

Aperios tuum, decerne quod justum est, & judica inopem & pauperem. Aleph. Sicut in versu superiori pro causa & ereptione pauperis, os aperire præcipit: ita in isto ipsum pauperem ubi erraverit, justè castigare ac judicare admonet. Juxta quod Moyses ait: Et pauperis in judicio non miferberis. Quod urrumque Dominum facere Propheta insinuat, dicens: Sed judicabit in justitia pauperes: & arguet æquitate mansuetos terræ. Hucusque verba Lamuel: hinc

P p